

Praha, 9.12.2009

Stovky škol chtějí čelit ohrožení z demografického poklesu

Přes 500 lidí ze škol a krajů se na pražské konferenci shodlo: celoživotní učení bude nutné

Na pět stovek účastníků, zejména ředitelé 325 středních, převážně odborných škol ze všech krajů, představitelé krajských úřadů a ministerstva školství, se sešlo 8. prosince v pražském hotelu Pyramida na úvodní konferenci projektu UNIV 2 - KRAJE, aby zahájili několikaletou společnou práci. Jejím cílem je koncepčně čelit velkému demografickému poklesu počtu žáků v počátečním vzdělávání a zároveň v budoucnu při dynamických změnách trhu práce plnit jeho konkrétní potřeby v krajích. To se však podle výsledků konference podaří jedině tehdy, pokud bude položen velký důraz na celoživotní vzdělávání českých občanů.

Konference se konala právě v den, kdy zveřejněná statistická data konstatovala přes půl milionu nezaměstnaných v ČR a míru nezaměstnanosti 8,6 procenta. Meziročně se jejich počet zvýšil o více než 192 000 lidí a očekává se další růst nezaměstnanosti.

V této situaci se všichni účastníci konference shodli, že cestou k řešení problému je nezbytný přechod k celoživotnímu vzdělávání obyvatel ČR jako naprostému standardu a že se právě střední školy musí stát místními centry vzdělanosti.

UNIV 2 – KRAJE

Právě tento cíl má pomoci naplnit projekt ministerstva školství UNIV 2 - KRAJE, v jehož rámci se úvodní konference konala. Na dobu 42 měsíců je na něj vyčleněno téměř 300 milionů korun (85 procent jde u prostředků EU, 15 procent ze státního rozpočtu ČR). Většina prostředků přitom bude směřovat do prohlubování odborných kompetencí pedagogů, kteří se na školách stanou lektory vzdělávání dospělých.

Ve všech třinácti krajích se tedy celkem 325 zapojených škol začíná propojovat do sítí, v nichž mají dospělí zájemci o vzdělávání v budoucnu nalézt komplexní informace i možnosti, jak se vzdělávat. Vzdělávání přitom má být řešeno modulově, což umožní rychlou obměnu vzdělávacích programů tak, aby odpovídaly stále se měnícím požadavkům trhu práce.

Významným aspektem současné doby je totiž překotný vývoj technologií, na který musí vzdělávací prostředí rychle reagovat. Na konferenci zazněl odhad, že během deseti let se promění až 80 procent technologií. Tento názor z praxe potvrzoval Jan Mareš, ředitel SŠ energetické a stavební Chomutov, podle něhož se už nyní objevují požadavky firem na přípravu kurzů, které prohloubí současnou specializaci dospělých pracovníků. Také tyto potřeby mají nové vzdělávací programy vzniklé v rámci UNIV 2 - KRAJE pokrývat.

Skutečné ohrožení

Jak na úterní konferenci zdůraznil Miloš Rathouský, ředitel Odboru středního a vyššího odborného školství MŠMT ČR, nebude bez podpory dalšího vzdělávání do budoucna možná ani realizace kvalitního vzdělávání počátečního. Zatímco ještě v roce 2000 bylo v ČR na 130 tisíc patnáctiletých nastupujících do středních škol, nyní jejich počet rychle klesá a během dalších dvou let jich bude pouze 90 tisíc. S tím se školy budou muset vyrovnat, musí naučit využívat své kapacity pro jiné účely.

"Z křivky demografického vývoje je patrný nezvratitelný pokles počtu žáků v průměru o 30 procent. Toto je skutečné ohrožení, ten propad už reálně na školy dorazil," varoval Rathouský. Toto ohrožení ale zároveň označil za příležitost pro spuštění komplexnějšího systému, který bude pracovat se všemi zájemci o vzdělávání.

"Velmi dobře se nám to propojuje s možností využít do roku 2015 peníze z evropských fondů. Zde ale naše možnosti končí. Vytvořit v tomto prostoru něco životaschopného, co přinese úrodu, je na ředitelích škol a zřizovatelích, tedy krajích. Projekt UNIV 2 - KRAJE v tom chápu jako setbu pro budoucnost," obracel se na ředitele škol Rathouský.

Začíná tvrdá práce

Partnerem MŠMT je při realizaci projektu UNIV 2 - KRAJE Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV), který oslovil školy ve všech krajích. Asi 60 procent škol na nabídku zareagovalo a nakonec vznikl výsledný segment 325 motivovaných škol. Ty teď čeká náročná, více než tříletá práce na naplnění cílů projektu.

Příprava projektu zabrala skoro rok a půl, další rok trval proces schvalování. Projekt byl oficiálně zahájen 1.8.2009, končit bude 31.1.2013. V rámci projektu připraví každá škola tři programy dalšího vzdělávání a jeden z nich pilotně ověří. Cílem je tedy připravit celkem 975 programů, pilotně jich ověřit 325. V dlouhodobější perspektivě by školy měly působit jako místa setkávání několika generací. "Tím nejpodstatnějším cílem je ale vytvořit takové funkční prostředí v celoživotním vzdělávání, které bude trvale udržitelné i po skončení projektu," zdůraznila hlavní manažerka projektu Jana Bydžovská (NÚOV).

Vzdělávací programy mohou mít různá oborová zaměření. Mohou vznikat např. na objednávku zaměstnavatelů, nebo pro skupinu pracovních aktivních seniorů z věkové kategorie 50+, může jít o obory, které nejsou v regionu otevírány v počátečním vzdělávání, o které však jeví zájem zaměstnavatelé.

Pokud budou programy směřovat k přípravě na určitou kvalifikaci, budou vycházet z již schválených kvalifikačních a hodnotících standardů Národní soustavy kvalifikací. Pokud pro kvalifikaci standard neexistuje, musí program vzniknout na základě analýzy místního trhu práce a jeho potřeb.

Celý projekt navazuje na první tříletou etapu UNIV (2005 - 2008), kdy se tyto sítě škol začaly vytvářet na 78 školách v osmi krajích. "S dobrým pocitem mohu říci, že tentokrát jsme už nacházeli mnohem větší pochopení, že školy vnímaly předešlou práci," oceňuje Bydžovská. Právě školy mají podle ní obrovský potenciál pro další vzdělávání - mají v kraji vazby na podniky a sociální partnery, na úřady práce, okresní a krajské hospodářské komory. Ale především mají své vybavení a to nejcennější - pedagogy.

"Musíme vzděláváním v rámci projektu usilovat o změnu práce škol. Aby pedagogové byli připraveni na vzdělávání dospělých a aby škola uměla i marketing - tedy prodat své produkty," sdělila účastníkům konference Bydžovská. "Zatímco v prvním projektu UNIV jsme hovořili o tom, že by bylo dobré pojímat vzdělávání na školách v kontextu celoživotního vzdělávání, v současné situaci už to vidíme jako nutnost," dodal ředitel NÚOV Miroslav Procházka.

Ocenit aktivní školy

Ředitel NÚOV (a nejen on) také podpořil volání po tom, aby se aktivní zapojení do celoživotního vzdělávání promítlo jako velmi zásadní kritérium i do hodnocení té které školy zřizovatelem - tedy krajem. Právě tuto ideu velmi důrazně podpořili také ředitel Odboru dalšího vzdělávání MŠMT ČR Jakub Stárek a náměstek hejtmána Libereckého kraje Radek Cíkl. "Pokud kraje vytvářejí podmínky pro práci škol, mají zájem na tom, aby v těchto podmínkách bylo realizováno vzdělávání pro co nejširší okruh zájemců. Protože to pak logicky přináší i další finanční zdroje," argumentoval R. Cíkl.

Velká očekávání (doslova celospolečenskou změnu v myšlení lidí) od projektu UNIV 2 - KRAJE deklaroval právě Jakub Stárek z ministerstva školství. Od zastaralého systému získávání stupňů vzdělávání je podle něho třeba přejít k získávání kvalifikací pro svět takový, jaký je teď a který se významně mění.

"V tuto chvíli tomu máme obrovskou příležitost - máme totiž finanční prostředky a to, co mnohé státy po celém světě nemají - máme totiž politickou reprezentaci, která podporuje vzdělávání dospělých tolik, jako nikdy v minulosti. To se projevuje i necelými 12 miliardami, které jsou k tomuto cíli vymezeny v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost," zdůraznil Stárek.

Pro nutnost podpory celoživotního vzdělávání argumentoval i aktuálními statistickými daty: Celkem 7,8 procenta dospělých Čechů odpovídá v tuto chvíli "ano" na otázku, zda se v posledních čtyřech týdnech aktivně vzdělávali. Od posledního evropského statistického sledování roku 2007/08 jsme tak postoupili o 2,2 procenta, ale jsme stále pod evropským průměrem. Navíc EU stanovila nové kritérium, podle něhož by ČR měla dosáhnout do roku 2020 hranice 15,0 procent.

Podpora z krajů

Podle Richarda Velety z řad řešitelů projektu UNIV 2 - KRAJE by se ovšem proces vytváření škol jako center vzdělanosti v krajích nemohl zdařit, pokud by ho nepodporovali zřizovatelé škol, tedy majoritně krajské úřady.

"Příjmy, které mají školy z dalšího vzdělávání (nejčastěji jsou to příspěvkové organizace krajů) reinvestují zpátky do svých pracovníků, do rozvoje jejich kompetencí a do materiálního vybavení. Podpora může spočívat právě v tom, že příspěvky od zřizovatele nebudou kráceny těm školám, které jsou v tomto aktivní. Většina krajů tento princip zachovává, a to je velmi důležité," podtrhl Veleta.

Tento trend na konferenci jednoznačně podpořil Radek Cíkl, který stojí v čele školské komise Rady asociace krajů. "Kraje si uvědomují, že bohatství této země pramení z činnosti průmyslových odvětví. V této oblasti se zaspalo s výchovou kvalifikovaných pracovníků a je třeba s tím něco dělat," řekl doslova Cíkl. Prohlubování odbornosti pedagogů v rámci UNIV 2 - KRAJE navíc podle něho může přispět i ke zkvalitnění počátečního vzdělávání.

"I svazy zaměstnavatelů si význam dalšího vzdělávání velmi silně uvědomují a začínají spolupracovat," ocenil Cíkl. Očekávaný demografický pokles v počátečním vzdělávání je totiž podle jeho názoru bezprecedentní: "Takový pokles nebyl ani v dobách hladomorů a válek. Budou muset být i nepopulární opatření, ale v zájmu kvality odborného a celoživotního vzdělávání."

Změnit myšlení

Mezi základní cíle projektu UNIV 2 - KRAJE patří také ovlivňování motivace a přesvědčení lidí, že další vzdělávání je dobrá a nutná věc. Výstupem má být 13 sítí škol, z nichž 11 získá určitou právní formu (OPS, sdružení apod.) podle specifických podmínek kraje.

Projekt má za sebou úvodních pět měsíců práce. Zapojených 325 škol nyní zpracovává hodnotící zprávy ohledně své situace v dalším vzdělávání. Probíhají první semináře pro pedagogy např. v oblasti vytváření programů dalšího vzdělávání - někdy je realizováno i patnáct akcí denně.

"Hlavní výstup projektu je ale obtížně měřitelný - jsou to změněné postoje pedagogů na školách a změněné postoje společnosti vůči celoživotnímu vzdělávání," shrnula na konferenci obsahová manažerka projektu Helena Marinková. Zřizovatelé škol jsou tomuto principu podle ní vesměs nakloněni. Je ale třeba přesvědčit celou populaci, místní úřady i zaměstnavatele, že právě školy jsou tím místem, kde lidé mohou a mají najít pomoc, pokud potřebují realizovat jakékoli další vzdělávání i v dospělém věku.

Bližší informace o projektu UNIV 2 - KRAJE poskytnou:

PhDr. Jana Bydžovská, hlavní manažerka projektu UNIV 2 - KRAJE, NÚOV Praha, tel: 724 652 223, jana.bydzovska@nuov.cz

PhDr. Helena Marinková, PhD., obsahová manažerka projektu UNIV 2 - KRAJE, NÚOV Praha, tel: 724 652 224, helena.marinkova@nuov.cz

Národní ústav odborného vzdělávání, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10
Tel.: 274 022 111

UNIV 2 - Kraje na internetu

Národní ústav odborného vzdělávání v Praze zprovoznil webové stránky projektu a také samostatné stránky tzv. regionálních center uznávání a celoživotního učení, která budou koordinovat další vzdělávání dospělých.

Informace o projektu najdete na www.nuov.univ2k.

Vzdělávací nabídku v regionech lze nalézt na adresách www.univcz.cz a www.cucu.cz